

Xarampió(ALDC, I, 165. El *xarampió*)

La malaltia caracteritzada per l'erupció de taques vermelles a la pell, de caràcter contagiós i sobretot propi dels infants coneix tres mots: *xarampió*, *rosa* i *pallola*. El *xarampió*, estès pel Principat i la part septentrional i meridional del valencià, procedeix de l'hispanollatí SIRIMPIONE 'pàpula de sarampió', potser alteració de *SINAPIONE, derivat de SINAPI 'mostassa' (Coromines) i es documenta des del s. XIV; té variants com *sarampió*, *salampió*, *sarrampió* (vg. mapa 35), *xirimpiu*. *Rosa* (< llat. ROSA), atestat ja en Jaume Roig (s. XV), propi de Mallorca, Menorca, l'Alguer i una petita part del valencià, deu el nom al color de l'erupció (cf. fr. *rougeole*, it. *rosolia*), que en l'àrea de *xarampió* sol designar la 'rubèola'. *Pallola*, del valencià, s'explicaria, segons Coromines, a partir de la idea de 'palla menuda, de poc

valor', però també caldria pensar en el fet que, durant la malaltia, les esclotxes de portes i finestres de la cambra es tapaven amb palla per a evitar que la llum molestés els malalts, pràctica freqüent en àrees dialectals italianes que coneixen el mateix nom; del valencià el mot ha passat a l'eivissenc *paiola*, igual que tants altres vocables com a conseqüència de les estretes relacions comercials, eclesiàstiques, marineres, etc. d'Eivissa amb València (*paloma* 'papallona', *aliacrà* 'icterícia', *gord* 'gras', *amprar* 'manllevar', *tarquim* 'solatge', etc.). Altres mots: *rujola* (14) és un francesisme (< fr. *rougeole*); *volatge* (72), potser per extensió de la idea de 'capritxós, inconstant'; *serè* (177), de motivació desconeguda.

